

Minimale budgetreferenties voor een waardig leven 2008-2009

Praktisch instrument
voor professionals en
privépersonen

Numer 16
december 2009

Financité
cahier

Minimale budgetreferenties voor een waardig leven 2008-2009

Praktisch instrument voor professionals en privépersonen

Olivier Jérusalmy
Onderzoeker aan het Réseau Financement Alternatif

Bedanking

De realisatie van dit werk zou onmogelijk zijn geweest zonder de medewerking en de essentiële bijdragen van volgende personen: Dimitri Deflandre, Bérénice Storms et Karel van den Bosch, die we hierbij bedanken.

We bedanken eveneens de professionals uit de schuldbemiddeling (schuldbemiddelaars, juristen, animatoren...) die hun steentje hebben bijgedragen: Anthony Dalgliesh, Delphine De Bleeker, Delphine Incoul, Fabienne Jamaigne, Damien Libert, Céline Macq en Samira Tijarti.

Financieel ondersteund door het EU-programma voor Werkgelegenheid en Maatschappelijke Solidariteit – PROGRESS (2007-2013): DG voor Werkgelegenheid, Sociale zaken en Gelijke kansen in het kader van het project “Apprentissage mutuel en matière de standards budgétaires”, 2007-2009 (“Wederzijds leerproces op gebied van budgettaire normen”, 2007-2009).

De standpunten hier zijn uitsluitend die van de auteurs en de EU Commissie is niet aansprakelijk voor het gebruik dat eventueel gemaakt wordt van de hierin opgenomen informatie.

http://ec.europa.eu/employment_social/progress/index_fr.html

Inhoudsopgave

Inleiding	7
Wat zijn budgetreferenties?	7
Waar kunnen de budgetreferenties voor dienen?	8
Budgetreferenties: een eerste stap...	9
Mogelijke methodologieën en gekozen theoretisch kader	11
Een verschillende aanpak voor een uiteenlopend resultaat	11
De Belgische aanpak	12
De voornaamste groepen van uitgaven	14
Korf “voeding”	15
Criteria en referenties	15
– De actieve voedingsdriehoek	15
– Gezond, gevarieerd en evenwichtig	16
– Prijs en plaats van aankoop	16
Is de samenstelling van deze korf afgestemd op de gewoonten van de mensen?	17
Overzicht van het maandelijkse budget van de vijf gezinnen voor de korf “voeding” (in euro)	18
Korf “kleding”	19
Criteria en referenties	19
– Kleren die zijn aangepast aan de omstandigheden	19
– Kwaliteit, aantal en levensduur	19
– Keuze van de winkel en prijs	20
– Onderhouden en opbergen van de kleren	20
Is de samenstelling van deze korf afgestemd op de gewoonten van de mensen?	20
Overzicht van het budget dat de vijf gezinnen maandelijks aan ‘kleding’ spenderen (in euro)	21

Korf “gezondheid en lichaamshygiëne”	22
Criteria en referenties	22
– Lichaamsverzorging	22
– Gezondheidszorg	22
– Kosten verbonden aan de sociale zekerheid	23
Is de samenstelling van deze korf afgestemd op de gewoonten van de mensen?	23
Overzicht van het maandelijkse budget van de vijf gezinnen voor de korf “gezondheid en lichaamshygiëne” (in euro)	23
Korf “huisvesting en veiligheid”	24
Criteria en referenties	24
Is de samenstelling van deze korf afgestemd op de gewoonten van de mensen?	25
Overzicht van het maandelijkse budget van de vijf gezinnen voor de korf “huisvesting en veiligheid” (in euro)	25
Korf “geborgten ontwikkeling van het kind (of de kinderen)”	26
Criteria en referenties	26
Is de samenstelling van deze korf afgestemd op de gewoonten van de mensen?	28
Overzicht van het maandelijkse budget van de vijf gezinnen voor de korf “geborgten ontwikkeling van het kind/de kinderen” (in euro)	28
Korf “rust en ontspanning”	29
Criteria en referenties	29
– Een verkwikkende nachtrust	29
– Vrije tijd en ontspanning	29
Is de samenstelling van deze korf afgestemd op de gewoonten van de mensen?	30
Overzicht van het maandelijkse budget van de vijf gezinnen voor de korf “rust en ontspanning” (in euro)	31
Korf “sociale contacten”	32
Criteria en referenties	32
Vertaling van de “rollen” in een concrete korf	32
Is de samenstelling van deze korf afgestemd op de gewoonten van de mensen?	33
Overzicht van het maandelijkse budget van de vijf gezinnen voor de korf “sociale contacten” (in euro)	34
Korf “mobiliteit”	35
Criteria en referenties	35
Samenstelling van de korf	35
Is de samenstelling van deze korf afgestemd op de gewoonten van de mensen?	36
Overzicht van het maandelijkse budget van de vijf gezinnen voor de korf “mobiliteit” (in euro)	36

De synthetische budgetroosters van vijf typegezinnen	37
Budgetrooster van een alleenstaande	38
Budgetrooster van een alleenstaande vrouw met een kind van 4 jaar oud	40
Budgetrooster van een alleenstaande vrouw met twee kinderen van 4 en 8 jaar oud.....	42
Budgetrooster van een alleenstaande vrouw met twee kinderen van 8 en 15 jaar oud ..	44
Budgetrooster van een koppel met twee kinderen van 4 en 8 jaar oud	46
Bibliografie	48

Leeswijzer

Dit werk bestaat uit twee grote delen:

- Het eerste geeft in detail weer hoe de budgetreferenties werden opgebouwd en welke methode werd gebruikt voor de samenstelling van de korven.
- Het tweede geeft op een summier manier de budgetroosters weer van vijf typegezinnen: een alleenstaande, een vrouw met een kind van 4 jaar oud, een vrouw met twee kinderen van 4 en 8 jaar oud, een vrouw met twee kinderen van 8 en 15 jaar oud en een koppel met twee kinderen van 4 en 8 jaar oud.

We hebben zo veel mogelijk de korven uit het eerste deel laten aansluiten bij de voornaamste budgetposten van de roosters van het tweede. Waar dit niet mogelijk was, hebben we, om het de lezer gemakkelijker te maken, de referentie van de betreffende korf in het budgetrooster hernomen.

Minimale budgetreferenties voor een waardig leven 2008-2009

Inleiding

Heel wat professionals nemen tegenwoordig de verdediging op zich van een cruciaal en toch zo vaag begrip: de menselijke waardigheid. Schuldbemiddelaars, maatschappelijk werkers bij verenigingen of openbare centra voor maatschappelijk welzijn, advocaten, rechters... ze worden allemaal in de eerste lijn geconfronteerd met deze moeilijke vraag en nemen elke dag standpunten in over het toekennen van hulp, het bepalen van een uitkering, het beschermen van een leefoverschot.

Zij zijn de eerste doelgroep van deze publicatie, die echter ook een breed publiek zal interesseren, van de politieke besluitnemer tot de onderzoeker en ... de kansengroepen zelf.

De informatie uit dit werk, dat vooral gebaseerd is op gegevens uit een Vlaams onderzoek¹, werd bewerkt zodat de resultaten onmiddellijk toepasbaar worden in de dagelijkse praktijk. De “budgetlogica” van de professionals werd behouden en de vormen van de tabellen en gegevens werden op een gebruiksvriendelijke wijze opgesteld.

Wat zijn budgetreferenties?

Strikt genomen zijn budgetreferenties referenties van de uitgaven van gezinnen voor een bepaalde samenstelling en een bepaald niveau van welzijn. In dit kader, en rekening gehouden met specifieke budgetposten als het type van de woning, het al of niet bezitten van een voertuig... wordt er een referentiebudget opgesteld, dat kan worden aangepast aan de eigen situatie van het betrokken gezin. De referenties die in dit werk worden voorgesteld, werden uitgewerkt voor een minimaal niveau van welzijn, dat desalniettemin een waardig leven toelaat.

1. STORMS B. & VAN DEN BOSCH K., *Wat heeft een gezin minimaal nodig? Een budgetstandaard voor Vlaanderen*, ACCO Leuven-Den Haag, 2009.

Deze referenties schrijven echter niet voor hoe de uitgaven moeten worden gerealiseerd. Ze geven een waaier aan uitgaven mee die iedereen zou moeten kunnen bekostigen om waardig te leven. Dat betekent echter niet dat men om waardig te leven moet consumeren zoals vermeld in het budget, en evenmin dat het budget op een adequate manier zou voorzien in de specifieke noden die elk individu kan hebben. Elke “minimale” budgettaire referentie werd opgesteld op basis van een voornamelijk “negatieve” aanpak van de behoeften. Ze houdt in elke korf rekening met wat nodig is om te vermijden dat er dingen gaan ontbreken waarvan men weet dat ze nefaste gevolgen zullen hebben voor het individu en zijn of haar gezin.

Men moet dus onthouden dat:

- deze minimale referentie rekening houdt met wat strikt noodzakelijk is voor de waardigheid **van alle individuen** maar niet noodzakelijk met wat noodzakelijk is voor de waardigheid **van één bepaald individu**;
- men om een waardig leven te leiden moet kunnen beschikken over de nodige middelen om toegang te hebben tot het geheel van de beschreven korven. Geen enkele onder hen mag opgeofferd worden ten behoeve van een andere.

Waar kunnen de budgetreferenties voor dienen?

Een absolute maatstaf voor de armoede

In Nederland worden deze budgetreferenties breed gehanteerd om de armoede te meten: voor verschillende samenstellingen van gezinnen werd de definitie van een minimale korf van goederen en diensten opgesteld. Het Nederlandse planbureau gebruikt deze definities om armoede te meten. Vandaag worden de gegevens die in België werden uitgewerkt nog niet voor deze doeleinden gebruikt. Het onderzoek is immers nog recent, en de resultaten hebben nog niet het voorwerp kunnen uitmaken van een brede maatschappelijke consensus.

Budgettaire informatie / opvoeding en schuldbemiddeling

De referenties kunnen nuttige instrumenten zijn voor gezinnen die er niet in slagen hun budget in evenwicht te houden. Ze dienen ook als basis van een financiële opvoeding. Ten slotte zijn ze ook nuttig om simulaties te realiseren: zal ik de middelen hebben om dit krediet terug te betalen? Heb ik genoeg middelen om deze nieuwe woning te betrekken? Deze referenties vormen een uitstekende ondersteuning voor discussie / onderhandeling met zowel gezinnen als schuldeisers in het kader van een schuldbemiddeling.

Credit scoring en meten van solvabiliteit

Vandaag gebruiken uitschrijvers van hypothecaire leningen het simulatie-instrument dat ontwikkeld werd door de Nibud in Nederland om na te gaan of een gezin voldoende financiële mid-

delen heeft om een hypothecaire lening terug te betalen. Dit is jammer genoeg het enige geval dat opgetekend werd in de Europese Unie. Zullen de kredietprofessionals in België het gaan gebruiken om de risico's van insolventie te beperken? De toekomst zal het moeten uitwijzen.

Specifieke simulaties van de koopkracht van de gezinnen

Dankzij deze referenties kan men de specifieke impact nagaan van de wettelijke maatregelen voor de koopkracht, zowel op lokaal als op nationaal vlak. Heeft dergelijke hulp wel impact op de koopkracht van eenoudergezinnen? Wat zijn de profielen van de gezinnen die het meest moeten inleveren wanneer ze afhankelijk worden van maatschappelijke hulp?

Budgetreferenties: een eerste stap...

De verstrekte gegevens vormen een eerste stap in een bredere validatie

De mensen – onderzoekers, kansarmen, experts – die de 'minimale korf van goederen en diensten die noodzakelijk zijn om een waardig leven te leiden' hebben samengesteld die voor iedereen toegankelijk zou moeten zijn, denken niet dat ze hiermee voor eens en voor altijd de zaak regelen. Er moet een proces van maatschappelijke validatie verlopen, en dat is ook een van de doelstellingen van dit werk. Door de resultaten ervan wijd te verspreiden hopen we dat veel mensen deze kans grijpen en het instrument gaan gebruiken, het gaan aanpassen aan hun eigen behoeften en natuurlijk hun op- en aanmerkingen en suggesties zullen doorgeven aan de auteurs

Objectief, arbitrair en transparant

Zelfs al hebben de bedenkers van deze budgetstandaard geprobeerd om zo objectief mogelijk te meten wat noodzakelijk is om in de behoeften van de mens te voorzien, toch is dat in fine niet altijd mogelijk gebleken. Er moesten vaak arbitraire keuzes worden gemaakt. Dat is ook de reden waarom wij van mening zijn dat er een brede maatschappelijke consensus nodig is om een validatie te bekomen. De arbitraire keuzes werden daarentegen wel op een transparante manier weergegeven : we leggen uit waarom we ze maken, wat iedereen toelaat om op dit gebied stelling te nemen.

Reële bedragen of referenties

In de originele publicatie werd het bedrag van alle uitgaveposten geschat. We hebben deze bedragen niet allemaal hernomen in dit werk. Een college van schuldbemiddelaars nam deze beslissing omdat de professionals voor deze posten de reële budgetgegevens van personen en gezinnen in acht nemen in plaats van schattingen. We denken aan de huur, de verzekeringen, de lasten waarvan de bedragen gekend zijn ... Er is nog een andere reden voor deze keuze: de

beschikbaarheid van het goed of de dienst aan de prijs die vermeld wordt in de opgenomen referenties. In sommige gevallen is de beschikbaarheid gegarandeerd (kleren, gezondheid ...), maar het is helemaal niet zeker dat de huurprijs overeenkomt met het aangegeven bedrag of dat er op de markt hoegenaamd panden ter beschikking zijn tegen die prijs. In dergelijke gevallen moet je natuurlijk voortgaan op het reële bedrag.

Uitgaveposten, totaalbudget en waardig leven

Het budget wordt opgedeeld in verschillende groepen van uitgaven, maar het is het totaal dat toelaat om het bedrag te bepalen dat nodig is om een waardig leven te leiden. Het is immers het totaalbudget dat de betrokken personen de keuzevrijheid biedt die inherent is aan een waardig leven. Elke groep van uitgaven dekt behoeften die als essentieel worden beschouwd. Als die behoeften niet worden vervuld, komt het bestaan van het individu in gevaar of verliest dat individu elk middel om zich in de maatschappij te integreren. Beschouwen dat de post 'ontspanning' moet worden opgeofferd ten voordele van de post 'voeding', maakt de kans op een waardig leven even onmogelijk als het opofferen van de post 'voeding' ten voordele van die van vrije tijd.

Mogelijke methodologieën en gekozen theoretisch kader

Een verschillende aanpak voor een uiteenlopend resultaat

Budgetaire referenties opstellen kun je op verschillende manieren doen ². De referenties kunnen berusten op een consumptiepatroon dat vastgesteld werd aan de hand van statistieken en enquêtes, op hedendaagse maatschappelijke normen (afhankelijk van wie die opstelt) of op wetenschappelijk onderzoek (maar dit gaat zelden over alle delen van een bestedingspatroon en wordt ook niet vaak geactualiseerd).

De resultaten lopen ook uiteen naargelang van wie ermee aan de slag gaat: zijn dat experts, wetenschappers of leden van de kansengroepen zelf? En gaat het voor deze laatsten om het definiëren van hun eigen behoeften of slagen ze erin een algemene norm op te stellen voor alle types van gezinnen? Afhankelijk van de doelstellingen en de betrokken personen kunnen de resultaten heel verschillend zijn... wat een belangrijk effect zal hebben op hun validatie door andere groepen.

De methode die hier wordt gebruikt, werd bepaald door experts. Ze is grotendeels gebaseerd op een theorie over de menselijke behoeften³ die deze vooral bekijkt vanuit een rationele en functionele invalshoek. De goederen en diensten die dit consumptiepatroon vormen, werden opgenomen op basis van de functie die ze toelaten te vervullen (en niet van de eventuele verwachtingen die worden gecreëerd door de heersende maatschappelijke gewoonten), en de consumptiestrategie die weerhouden werd is de meest optimale om aan de behoeften te be-

2. We verwijzen de geïnteresseerde lezer naar de website www.referencebudgets.eu, waar hij benaderingen vindt die in andere landen werden ontwikkeld.

3. DOYAL L. & GOUGH I., *A theory of human need*, Houndmills, MacMillan Education Ltd.

antwoorden tegen een zo laag mogelijke prijs (los van het feit dat deze strategie misschien niet beantwoordt aan de verwachtingen en de capaciteiten van doorsnee burger).

Er werden desalniettemin “focusgroepen” samengesteld met mensen die in de beschreven omstandigheden leven, waardoor de theoretische resultaten konden worden afgetoetst aan de maatschappelijke realiteit. Deze toevoegingen werden niet allemaal op dezelfde manier behandeld. Ze zijn haast afwezig in “objectief” makkelijk te onderkennen behoeften als voedsel, hygiëne enzovoort. . . maar zijn talrijker wanneer het gaat om behoeften die meer te maken hebben met het sociale leven, de cultuur of de identiteit en waarvoor er slechts weinig normen bestaan. Daarom kunnen sommige uitgavecategorieën spartaanser lijken dan andere. Zoals we al hebben uiteengezet in de inleiding, moeten deze resultaten worden beschouwd als een eerste stap in de richting van een bredere maatschappelijke validatie.

De Belgische aanpak

De Belgische experts hebben zich dus gebaseerd op de theorie van de menselijke behoeften die we hierboven reeds aanhaalden. “Waardigheid” wordt daarin omschreven als “de autonome capaciteit van het individu om actief bij te dragen aan de maatschappij waarin hij of zij leeft en om zijn of haar eigen bestaan te optimaliseren”. Uit deze definitie kunnen we twee basisbehoeften (gezondheid en autonomie) afleiden die alleen maar kunnen worden bevredigd door de gezamenlijke bevrediging van een aantal “tussenbehoeften” die moeten worden beschouwd als essentiële voorwaarden: goede voeding, toegang tot hygiëne en aangepaste medische zorgen, een beschermende woonomgeving, rust, aangepaste kleding, fysieke integriteit, een geborgen jeugd, een voldoende grote mobiliteit, een sociaal leven en ontspanning.

De budgetstandaard is zo uitgedacht dat elk van de korven van goederen en diensten die er deel van uitmaken, het mogelijk maakt een van die essentiële behoeften in te lossen.

Merk op dat de integratie in de samenleving in deze benadering wordt beschouwd vanuit een functionalistisch perspectief, gebaseerd op de “sociale rollen”; ze wordt ingevuld als “de capaciteit van elkeen om de verschillende rollen die hij in zijn leven zou kunnen moeten opnemen, naar behoren te vervullen”. Ieder van ons is immers potentieel ouder, buur, collega, doe-het-zelver, vriend, sportbeoefenaar enzovoort. Om die rollen naar behoren te vervullen, is het noodzakelijk om autonoom te kunnen handelen en in goede gezondheid te verkeren.

Alvorens verder te gaan is het belangrijk erop te wijzen dat deze budgetstandaard is opgesteld op basis van een sociologisch profiel dat het bepalen van een norm vergemakkelijkt, maar tegelijkertijd ook de algemene toepasbaarheid van die norm verkleint; de onderzoekers zijn de facto uitgegaan van het beginsel dat alle betrokken personen:

- in goede gezondheid verkeren (en dus enkel moeten betalen voor ziektepreventie);
- minder dan 65 jaar oud zijn (en dus geen kosten hebben die gepaard gaan met een hoge leeftijd);
- niet werken (wat gevolgen heeft voor beschikbaarheid, opvang van de kinderen, mobiliteit...);
- hun woning huren;
- geen kinderen hebben die hoger onderwijs volgen;
- niet diep in de schulden zitten;
- hun huishouden uitstekend kunnen beheren en plannen en beschikken over een diepvriezer;
- in een stad leven die beschikt over degelijk openbaar vervoer en waar alle winkels gemakkelijk bereikbaar zijn (dit heeft uiteraard een grote impact op de referentiekosten voor goederen en diensten).

Het spreekt voor zich dat dergelijke hypothesen een onmiddellijke weerslag hebben op de bruikbaarheid van deze budgetstandaard. Om die reden worden op dit moment aangepaste modellen uitgewerkt voor doelgroepen met verschillende profielen.

De voornaamste groepen van uitgaven

De opgenomen budgetreferenties zijn heel nauwkeurig uitgewerkt en gegroepeerd in acht uitgavenkorven: voeding, kleding en schoenen, gezondheid en hygiëne, huisvesting en veiligheid, ontwikkeling en geborgenheid van het kind, rust en ontspanning, sociale contacten en ten slotte mobiliteit.

In wat volgt zullen we voor elk van deze korven ingaan op de basiscriteria die eraan ten grondslag liggen en op de belangrijkste elementen die ze bevatten. We behandelen uitsluitend de belangrijkste uitgavenposten omdat de samenstelling van de korven van goederen en diensten bijzonder gedetailleerd is beschreven: het soort artikel, het aantal artikelen, de gebruiksfrequentie, de kwaliteit, de levensduur, het soort onderhoud en (desgevallend) het soort herstelling.

Slijtage en vervanging

De uitgavenkorven nemen ook de noodzakelijke vervanging van goederen in aanmerking, iets waar in de praktijk meestal weinig rekening mee wordt gehouden, maar ze bieden geen ideale oplossing voor de financiering die soms noodzakelijk is wanneer het te besteden bedrag het maandelijkse budget overschrijdt. Uiteraard wil de logica dat de vooropgestelde bedragen voor afbetalingen aan het einde van de maand worden gespaard om grotere aankopen te kunnen bekostigen wanneer die nodig zijn, maar in de feiten blijkt dit vooruitziend budgetbeheer niet vanzelfsprekend, evenmin als het bijeen sparen van een potje voor onvoorziene uitgaven.

Uitgavenkorven en budgetroosters

In het eerste deel worden de uitgavenkorven beschreven; dit om zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke studie te blijven. Zoals gezegd beantwoordt elke korf aan een van de menselijke behoeften. Deze benadering op basis van 'menselijke behoeften' verschilt echter van de aanpak die de maatschappelijk werkers in de praktijk doorgaans hanteren. Zij groeperen de uitgaven volgens een andere logica. Die logica hebben we gebruik als basis voor het tweede deel, waarin wordt ingegaan op de budgetroosters.

Om de verschillen in de verdeling van de uitgavenposten tussen deel 1 en deel 2 duidelijk en begrijpelijk weer te geven, hebben we alle bedragen die uit de korven zijn gehaald *schuin* gedrukt, en die die zijn toegevoegd *schuin en vet*.

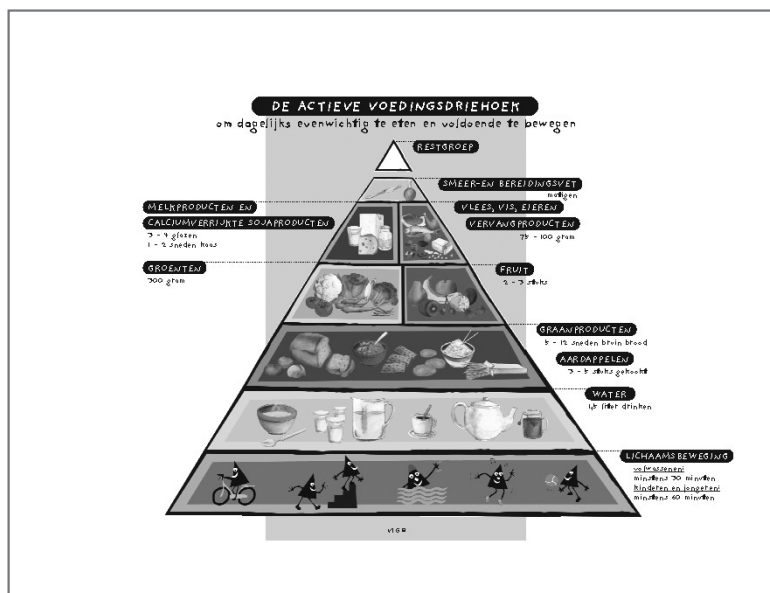

Korf “voeding”

Criteria en referenties

De actieve voedingsdriehoek

Voor de uitwerking van deze korf hebben de auteurs zich gebaseerd op de actieve voedingsdriehoek⁴. De voedingsdriehoek omvat zeven essentiële voedingsgroepen (water; graanproducten en aardappelen; fruit en groenten; vlees, vis en vervangproteïnes; melkproducten en equivalenten; vetten) die de bestanddelen vormen van een gezonde, gevarieerde en evenwichtige voeding. De achtste groep (de toplaag van de piramide) bevat voedingsproducten die als overbodig worden beschouwd. Voor een optimale samenstelling van de korf moet worden bepaald in welke mate de leden van het gezin aan lichaamsbeweging doen, aangezien dat een rechtstreekse impact heeft op de dagelijkse energiebehoefte. In dit hypothetische geval gaan we ervan uit dat de kinderen en de jongeren dagelijks minstens een uur fysiek actief bezig zijn; voor de volwassenen nemen we een gemiddelde van een halfuur.

4. Hoge gezondheidsraad, Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie, 2006.

Gezond, gevarieerd en evenwichtig

Om evenwichtig te zijn, moet de voeding elke dag producten uit de zeven groepen bevatten, uiteraard in een redelijke verhouding.

Binnen elke groep kan worden gevarieerd; in de groep van de graanproducten zitten naast brood bijvoorbeeld ook pasta en ontbijtgranen.

Gezond eten impliceert dat voor elke groep de aanbevolen hoeveelheden worden gerespecteerd.

Praktische aanbevelingen inzake dagelijkse voeding en dagelijkse lichaamsbeweging volgens leeftijdscategorie (VIG, 2006)(*: Kind en Gezin) ⁵

	3–6 jaar*	6–12 jaar	12–18 jaar	19–59 jaar	60+
Water	1–1,5 liter	1,5 liter	1,5 liter	1,5 liter	1,5 liter
Aardappelen	1–4 stuk	3–4 stuks	3,5–5 stuks	3,5–5 stuks	3–4 stuks
Brood	3–5 sneden	5–9 sneden	7–12 sneden	7–12 sneden	5–9 sneden
Groenten	100–150 g	250–300 g	300 g	300 g	300 g
Fruit	1–2 stuks	2–3 stuks	3 stuks	2–3 stuks	2–3 stuks
Melk-en calcium verrijkte sojaproducten	500 ml	3 glazen	3–4 glazen	3 glazen	4 glazen
Kaas	½–1 sneden	1–2 sneden	2 sneden	1–2 sneden	1–2 sneden
Vlees, vis, eieren, vervangproducten		75–100 g	100 g	100 g	100 g
Smeervet	5g/sneetje	dun smeren	dun smeren	dun smeren	dun smeren
Beriedingsvet	15 g	10 g	10 g	10 g	10 g
Restgroep	Niet nodig, matigen	Niet nodig, matigen	Niet nodig, matigen	Niet nodig, matigen	Niet nodig, matigen

Prijs en plaats van aankoop

Om de schatting van de kostprijs van de korf “voeding” te vereenvoudigen, gaan we uit van de prijzen die worden gehanteerd door de supermarktketen Colruyt, vermeerderd met 10%. Niet iedereen heeft immers een winkel van deze keten in de buurt, en gemiddeld genomen kunnen we stellen dat de prijzen bij Colruyt ongeveer 10% lager liggen dan bij de directe concurrentie.

5. De “actieve voedingsdriehoek” is een Vlaams concept, maar de Franstalige tegenhanger “le triangle alimentaire,” geeft zeer gelijklopende aanbevelingen. Ook de aanbevelingen van de ONE (Office de la Naissance et de l’Enfance) en die van Kind en Gezin komen overeen.

Is de samenstelling van deze korf afgestemd op de gewoonten van de mensen?

De voedingskorf is samengesteld uit zeven porties: vijf porties modelproducten (bijvoorbeeld water voor de groep “dranken”) en twee porties “tussenproducten” (zoals thee, koffie of een licht gesuikerde koolzuurhoudende drank). Er worden geen extraatjes (producten die te veel suiker of vet bevatten) opgenomen. Het hoeft geen betoog dat dit niet strookt met het gangbare voedingspatroon van de meeste mensen.

Uit onderzoek blijkt immers dat minder dan 10% van de Belgen de aanbevelingen van de actieve voedingsdriehoek in grote lijnen volgt. Doordat we dit ideaal als uitgangspunt nemen, terwijl we weten dat het mijlenver af staat van de maatschappelijk gangbare praktijk, kunnen we verwachten dat de kansengroepen zich tegen het opgelegde voedingspatroon zullen verzetten en het niet zullen willen aannemen.

Deze vaststelling is het gevolg van de functionalistische benadering die de wetenschappers hanteren en van hun systematische keuze voor het consumptiepatroon dat objectief gesproken de menselijke voedingsbehoeften het best inlost. Deze methodologische houding is van groot belang om de legitimiteit van de budgetstandaard te versterken (het is hierdoor immers heel moeilijk om te argumenteren dat eender welk element van dit budget als facultatief kan worden beschouwd voor de menselijke waardigheid), maar laat de facto niet toe om tegemoet te komen aan de keuzevrijheid die elke mens terecht met het begrip ‘autonomie’ verbindt.

Merk echter wel op dat ook in andere korven budgetten voor voeding zijn opgenomen, namelijk in de korven ‘ontwikkeling van het kind’ (snacks, uitstapjes met het gezin...), “rust en ontspanning” en “sociale contacten” (bv. restaurantbezoek, cafébezoek, ontvangst van vrienden en familie...).

Overzicht van het maandelijkse budget van de vijf gezinnen voor de korf “voeding” (in euro)

	Man	Vrouw+ 1 kind (m, 4 jaar)	Vrouw+ 2 kinderen (4, 8 jaar)	Vrouw+2 kinderen (8, 15 jaar)	Koppel + 2 kinderen (4, 8 jaar)
Water	4,97	4,51	4,51	7,16	7,16
Graanproducten	31,75	31,33	53,03	68,98	84,64
Fruit	17,53	27,39	43,87	60,67	60,85
Groenten	18,64	26,37	42,76	53,66	61,40
Melk	19,41	33,82	44,52	51,31	56,23
Vlees, vis en eieren	24,01	29,53	49,06	63,31	69,02
Vetten	2,68	3,89	6,07	5,66	8,49
Overige	4,70	7,01	11,17	12,91	14,03
Totaal voeding	123,69	163,85	254,99	323,67	361,83
Totaal voeding*10%	136,06	180,23	280,49	356,03	398,01
Keukengerei	12,34	12,79	16,82	17,10	17,52
<i>Sport in gezinsverband</i>	<i>7,00</i>	<i>12,00</i>	<i>17,00</i>	<i>19,00</i>	<i>24,00</i>
<i>Korf “ontwikkeling van het kind”</i>		<i>6,18</i>	<i>10,84</i>	<i>11,89</i>	<i>14,45</i>
<i>Korf “rust en ontspanning”</i>	<i>7,73</i>	<i>9,31</i>	<i>11,37</i>	<i>11,37</i>	<i>17,83</i>
<i>Korf “sociale contacten”</i>	<i>23,27</i>	<i>19,64</i>	<i>19,76</i>	<i>19,76</i>	<i>19,76</i>
TOTAAL Gezonde voeding	179,40	228,15	339,28	416,15	467,57

Korf “kleding”

Criteria en referenties

Deze korf voorziet functionele kleding die aangepast is aan uiteenlopende omstandigheden en gemakkelijk in onderhoud en duurzaam is. De kleding is van gemiddelde kwaliteit en wordt nieuw gekocht. Het is uitdrukkelijk de bedoeling om een zekere keuzevrijheid te garanderen. Ook schoenen van goede kwaliteit zijn in de korf opgenomen. Het aantal kledingstukken moet de betrokken persoon toelaten om nu en dan andere kleren aan te trekken. Dat is belangrijk voor het zelfrespect en het sociale leven en maakt het mogelijk om de kleren voldoende vaak te wassen. Ook het onderhoud en het nodige materiaal is in deze korf begrepen.

Kleren die zijn aangepast aan de omstandigheden

De gekozen kledingsstukken zijn multifunctioneel en kunnen worden gedragen om boodschappen te doen, in huis te klussen, familie te bezoeken, iets te gaan drinken, naar school te gaan, deel te nemen aan een activiteit van de jeugdbeweging of op kamp te gaan ... Het gaat vooral om alledaagse kleren, aangevuld met enkele stukken voor bijzondere omstandigheden (huwelijksfeesten, begrafenissen e.d.). De bedoeling is dat het assortiment de persoon in kwestie in staat stelt om alle sociale rollen te vervullen die op zijn pad kunnen liggen.

Kwaliteit, aantal en levensduur

De kleren worden nieuw aangekocht en zijn vervaardigd van stoffen die gemakkelijk te onderhouden zijn (katoen, gemengd katoen, wol, gemengde wol en ‘ademende’ waterafstotende stoffen). De schoenen zijn van goede kwaliteit om gezondheidsrisico's te beperken (bv. blessures aan de knieën).

Als norm stellen we dat er een periode van tien dagen zit tussen het moment waarop de kleren het laatst werden gedragen en dat waarop ze opnieuw worden aangetrokken. Op die manier werd het noodzakelijke aantal kledingsstukken sterk beperkt. Deze norm werd aangepast door

de focusgroepen, die hebben gewezen op het belang van identiteit en op de behoefte aan meer variatie.

Er werd eveneens een standaardlevensduur bepaald, aangepast aan de leeftijd van de drager en, voor de kinderen, aan het groeitempo. Die levensduur varieert van 12 tot 60 maanden, afhankelijk van het kledingstuk.

Keuze van de winkel en prijs

Winkels van het type Wibra, Zeeman, Brantano e.d. De referentieprijzen zijn zo bepaald dat ze de betrokken persoon de keuze laten tussen minstens drie kledingsstukken van hetzelfde type in eenzelfde winkel.

Onderhouden en opbergen van de kleren

In deze korf zitten ook de onderhoudsproducten en het materiaal voor het schoonmaken (wasmachine, strijkijzer enz., maar geen droogkast) en het opbergen van de kleren vervat. Hetzelfde geldt voor de schoenen.

Is de samenstelling van deze korf afgestemd op de gewoonten van de mensen?

Bij de samenstelling van deze korf werd in grote mate rekening gehouden met de opmerkingen van de focusgroepen, zowel wat de keuze van de producten betreft als voor de keuze van de merken. De enige kwestie waarover geen consensus bestond bij de geraadpleegde doelgroep, was de vraag of een droogkast al dan niet noodzakelijk is.

Overzicht van het budget dat de vijf gezinnen maandelijks aan “kleding” spenderen (in euro)

	Man	Vrouw + 1 kind (m, 4 jaar)	Vrouw + 2 kinderen (4, 8 jaar)	Vrouw + 2 kinderen (8, 15 jaar)	Koppel + 2 kinderen (4, 8 ans)
Kleren en schoenen	28,68	77,40	130,12	151,35	158,80
Waspoeder	2,31	3,30	4,18	3,74	4,62
Afbetaling					
Wasmachine	2,91	2,91	2,91	2,91	2,91
Strijkplank	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
Strijkijzer	0,66	0,66	0,66	0,66	0,66
Droogrek en wasknijpers	0,24	0,24	0,51	0,51	0,51
Wasmand	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14
Kleerkasten	0,59	1,19	1,78	1,78	2,38
Staande kapstok	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13
Schoenenkast	0,03	0,03	0,07	0,07	0,07
Klapstoeltje	0,04	0,08	0,12	0,12	0,16
Totaal afbetaling	4,99	5,63	6,57	6,57	7,17
Schoensmeer en impregneermiddel	1,33	1,33	1,33	1,33	1,33
Kosten schoenmakerij	2,08	4,17	6,25	6,25	8,33
Naaiset	0,50	1,00	1,50	1,50	1,50
TOTAAL Kleding	39,89	92,83	149,94	170,73	181,78

Korf “gezondheid en lichaamshygiëne”

Criteria en referenties

Zoals eerder vermeld is deze korf samengesteld voor volwassenen (jonger dan 65 jaar) en kinderen die in goede gezondheid verkeren (dus: geen ongeval hebben gehad, geen specialist moeten raadplegen, geen paramedische zorgen nodig hebben, ...). De doelstelling is ziekten te voorkomen (hygiëne, vaccinatie en opsporing) en (gedeeltelijk) tegemoet te komen aan de specifieke noden van het doelpubliek die voortkomen uit de bijzonder stresserende levensomstandigheden die deze mensen kennen (zo is psychologische hulp door een huisarts wel in de korf opgenomen).

Lichaamsverzorging

Wat lichaamsverzorging betreft, is de korf zo samengesteld dat hij een uitstekende verzorging van de verschillende delen van het lichaam mogelijk maakt (haren, handen, mond, lichaam, scheren en epilieren...). Hij bevat eveneens producten voor intieme hygiëne en anticonceptie, wat materiaal voor de huisapotheek (EHBO-koffertje, paracetamol...) en een kleine hoeveelheid cosmetica en parfums.

Gezondheidszorg

Ook een gezin waarvan alle leden in goede gezondheid verkeren, moet jaarlijks toch een aantal keren op consultatie bij de huisdokter (niet bij de kinderarts of bij de gynaecoloog –een keuze waar het doelpubliek het moeilijk mee heeft, maar die in overeenstemming is met de algemene opvatting van dokters dat huisartsen over grotere deskundigheid beschikken inzake niet-goedaardige aandoeningen) en bij de tandarts. Het aantal raadplegingen is aangepast aan de leeftijdscategorie (minder dan 6 jaar, tussen 6 en 12 jaar, volwassen). De redenen voor die raadplegingen zijn voornamelijk ziektepreventie, opsporing (prostaatkanker, borstkanker...), vaccinatie (bv. tetanus), verplichting (bijvoorbeeld voor een doktersattest voor school) of psychologische steun.

Oogproblemen of andere zorgbehoeften (zoals kinesithérapie) zijn niet in de korf opgenomen. Globaal genomen geeft deze berekening jaarlijks recht op drie consultaties voor kinderen jonger dan 6 jaar, twee voor kinderen tussen 6 en 12, en één voor wie ouder is dan 12. Daarbij komen, over een periode van meerdere jaren, af en toe nog dokterbezoeken voor kleine ongevallen, vaccinatie of kwaaltjes als een oorontsteking.

Kosten verbonden aan de sociale zekerheid

De geldelijke bijdrage aan het ziekenfonds is in de korf begrepen, evenals de bijdragen voor de zorgverzekering en een hospitalisatieverzekering.

Is de samenstelling van deze korf afgestemd op de gewoonten van de mensen?

De uitgangspunten van dit model inzake de goede gezondheid van alle betrokken personen en hun gedrag op het vlak van hygiëne, preventie, diagnose en eerste hulp leiden ons tot de opvatting dat de beschreven situatie niet strookt met de maatschappelijke realiteit. Schattingen van de kostprijs van deze behoeften zijn echter zeldzaam, en dus moeten we deze cijfers beschouwen als het strikte minimum. Wanneer een van de gezinsleden niet in goede gezondheid verkeert of wanneer er zich een ongeval voordoet, moet dit minimum zo veel mogelijk worden aangepast aan de werkelijke onkosten die deze situatie met zich brengt.

Overzicht van het maandelijks budget van de vijf gezinnen voor de korf “gezondheid en lichaamshygiëne”(in euro)

	Man	Vrouw + 1 kind (m, 4 jaar)	Vrouw + 2 kinderen (4, 8 jaar)	Vrouw + 2 kinderen (8, 15 jaar)	Koppel + 2 kinderen (4, 8 ans)
Handverzorging	1,50	2,81	4,11	4,11	5,42
Mondverzorging	1,41	2,29	3,95	4,98	5,61
Algemene hygiëne	6,06	11,49	13,28	18,46	18,27
Kapper	7,50	15,00	20,00	21,00	28,50
Anticonceptie	1,28	3,61	3,61	5,51	4,89
Doktersbezoek en geneesmiddelen	5,93	12,75	21,39	21,97	25,92
Verzekeringen	16,01	20,35	23,08	23,08	32,88
TOTAAL gezondheid	39,69	68,30	89,42	99,10	121,48

Korf “huisvesting en veiligheid”

Criteria en referenties

Huur

Een fatsoenlijke woning moet drie universele behoeften vervullen: de behoefte aan veiligheid aan bescherming, de behoefte aan dagelijkse hygiëne en die aan een voldoende grote levensruimte. Is dat niet het geval, dan kan de woning een belangrijke bron van stress of zelfs depressie worden. De woningprijzen die worden gehanteerd in de oorspronkelijke studie, zijn gebaseerd op bedragen die naar voren kwamen uit een enquête die in 2005 in Vlaanderen werd gehouden. We geven ze ter informatie in de tabel hiernaast, maar nemen ze niet op in de algemene roosters in de volgende rubriek. Dit gegeven stemt immers niet overeen met een werkelijke situatie (en is dus niet erg relevant) en kan bovendien gemakkelijk worden gevraagd aan de gezinnen.

Andere verbruikskosten

Om dezelfde redenen vermelden we in de algemene roosters ook geen bedragen voor energie (elektriciteit, gas, steenkool, mazout) en waterverbruik of vaste kosten in appartementen (onderhoud van de gemeenschappelijke delen, lift, eigenaarsvereniging ...)

Maar omdat het in de praktijk nuttig kan zijn om na te gaan of de bedragen voor deze budgetposten niet buitensporig hoog zijn, worden de verbruikskosten van huurders in het Vlaamse geweest per type gezin (mediaan van het eerste kwartiel) weergegeven in de tabel hiernaast (gegevens 2005 – Woonsurvey, referentieprijzen 2008).

Andere kosten die verband houden met huisvesting

Deze korf bevat ook de kosten voor het onderhoud van de woning (dagelijks en wekelijks) en voor grotere onderhoudswerkzaamheden: het bedekken van de muren (met vinylpapier), de vloeren (met vinyl) en de plafonds (met verf).

De onderhoudsproducten worden zo goedkoop mogelijk aangekocht, met uitzondering van

schoonmaakmiddel, dat gekozen wordt uit de goedkoopste merkproducten (op uitdrukkelijke vraag van de focusgroepen). De gekozen bekleding voor muren, vloeren en plafonds is duurzaam, niet te duur en gemakkelijk te onderhouden. Ook kleine herstellingen van slijtage (zoals het vervangen van de riem van een rolluik, het laten bijmaken van een sleutel e.d.) en onderhoudswerkzaamheden die wettelijk ten laste zijn van de huurder (zoals het onderhoud van de verwarmingsketel), zijn in de korf opgenomen.

Veiligheid van de woonomgeving

Deze post omvat de kosten van een bankrekening (waar het geld veilig wordt bewaard), maar ook de premies van de brandverzekering en de verzekering burgerlijke aansprakelijkheid. Die laatste verzekering wordt enkel in aanmerking genomen wanneer het gezin kinderen of huisdieren heeft.

Is de samenstelling van deze korf afgestemd op de gewoonten van de mensen?

Aangezien in een ‘professioneel’ opgesteld rooster voor het merendeel van de posten de werkelijke kosten in rekening worden genomen, kunnen we ervan uitgaan dat de korf globaal gesproken de gewoonten van de mensen en de praktijk goed weergeeft. Aangezien je er in België niet van kunt verzekerd zijn dat er een geschikte woning beschikbaar is tegen de huurprijs waar hier wordt van uitgegaan, kan deze berekening echter al heel snel niet meer stroken met de realiteit.

Overzicht van het maandelijkse budget van de vijf gezinnen voor de korf “huisvesting en veiligheid” (in euro)

	Man	Vrouw + 1 kind (m, 4 jaar)	Vrouw + 2 kinderen (4, 8 jaar)	Vrouw + 2 kinderen (8, 15 jaar)	Koppel + 2 kinderen (4, 8 ans)
Huur van de woning	403,32	485,68	544,80	544,80	544,80
Kosten	106,85	170,21	170,21	170,21	171,45
Groot onderhoud	1,67	1,67	2,12	2,12	2,12
Groot onderhoud (plafond, vloer, muren)	11,59	13,80	15,30	16,86	15,30
Jaarlijks onderhoud van de brander en de centrale verwarming	8,33	8,33	8,33	8,33	8,33
Kleine herstellingen	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
TOTAAL huisvesting en veiligheid	536,76	684,69	745,76	742,32	747,00

Korf “geborgen ontwikkeling van het kind (of de kinderen)”

Criteria en referenties

Om uit te groeien tot een autonome volwassene, moet elke mens kunnen genieten van een relatief geborgen kindertijd. Daarenboven moet het kind ook uiteenlopende ervaringen kunnen beleven en gaandeweg meer verantwoordelijkheden kunnen opnemen.

Als we bovenstaande elementen moeten vertalen in behoeften, kunnen we stellen dat de volgende vier behoeften fundamenteel zijn voor een kind.

- **De behoefte aan liefde en geborgenheid**

Fundamenteel zijn de behoefte aan een gezin en de behoefte om bij beide ouders te kunnen opgroeien. Daarnaast wordt de behoefte aan liefde en geborgenheid ook ingevuld op school, in de jeugdbeweging, in de sportclub... De identiteitsvorming vereist contact met anderen en het recht op privacy, in een omgeving waar geen enkele vorm van (mentale of fysieke) bedreiging heerst.

- **De behoefte aan nieuwe ervaringen**

Het kind moet prikkels en stimuli ervaren (kennis, onderricht, spel, ontspanning en cultuur), zowel in het gezin als in de hogergenoemde omgevingen.

- **De behoefte aan lof, erkenning en positieve feedback**

- **De behoefte om geleidelijk aan meer verantwoordelijkheden op te nemen**

Vertaling van deze doelstellingen in concrete goederen en diensten

- *Sportieve activiteit in gezinsverband*: er wordt een wekelijkse sportieve activiteit in het budgetrooster opgenomen (bv. gaan zwemmen).
- *Reis met het gezin*: jaarlijks wordt er een vijfdaagse vakantie in België en een gezinsuitstap voorzien.
- *Gsm*: voor de kinderen van 12 tot 17 jaar. Het toestel wordt aangekocht in een grootwarenhuis en heeft een geschatte levensduur van drie jaar.

- *Verjaardagsfeestje huis:* er wordt uitgegaan een feestje voor zeven vriendjes /vriendinnetjes waarbij pannenkoeken of hotdogs worden gegeten (het bedrag daarvoor is opgenomen in de korf “voeding”).
- *Bibliotheekabonnement*
- *Deelname aan al dan niet georganiseerde vrijetijdsbestedingen:* de kosten die verbonden zijn aan een tekenles of een voetbalclub zijn in rekening genomen.
- *Speelgoed en geschenken voor speciale gelegenheden:* deze moeten drie dimensies van de ontwikkeling van het kind stimuleren: de intellectuele ontwikkeling (bouwspeelgoed, puzzels...), de psychosociale ontwikkeling (gezelschapsspelen...) en de fysieke ontwikkeling (motorische en zintuiglijke spelen) Het budget voorziet drie stuks speelgoed per jaar.
- *Deelname aan culturele activiteiten:* er is ruimte voor twee bioscoopbezoeken en twee museum- of concertbezoeken per jaar.
- *Directe schoolkosten*

Vlaanderen houdt stevig vast aan het principe van kosteloosheid van het onderwijs voor kinderen jonger dan 12 jaar (er geldt een maximumfactuur van 20 euro voor een kind in de kleuterklas en 60 euro voor een kind in de lagere school). Spijtig genoeg geldt dat niet voor de rest van het land. Een schatting van de Ligue des Familles geeft een idee van wat het onderwijs van de kinderen daar aan de ouders kost: 11,33 euro per maand voor het kleuteronderwijs, 25,04 euro voor het lager onderwijs en 37,75 euro voor het middelbaar onderwijs. Bijkomende kosten die niet in dat bedrag zijn verrekend (zoals een schooltas of een thermosfles), zijn aan de berekening toegevoegd.

Wanneer er geen maximumfactuur bestaat, werd er een schatting gemaakt van de kosten, zodat er zeker voldoende budget voor het onderwijs van de kinderen.

Belangrijke opmerking

Er is geen budget voorzien voor maaltijden en drankjes of opvang op school, aangezien we ervan uitgaan dat de ouders steeds beschikbaar zijn.

- *Afhaalmaaltijden / restaurantbezoek:* jaarlijks wordt een totaal van zes maaltijden ingepland (snack/ frituur – spaghetti), voornamelijk bij wijze van beloning en als een gelegenheid om te leren hoe je je in een restaurant dient te gedragen (de bedragen zijn opgenomen in de korf “voeding”).
- *Zakgeld:* de gebruikte bedragen werden bepaald door de jeugdhulpverleningsdiensten (en ruim naar boven bijgesteld voor de oudste kinderen, die over meer financiële autonomie moeten kunnen beschikken om sociaal geïntegreerd te blijven in hun leeftijdscategorie). Het zakgeld moet dienen voor de aankoop van belkrediet, belegde broodjes, drankjes, extra kleren... en de jongere leren om zijn geld te beheren.

Is de samenstelling van deze korf afgestemd op de gewoonten van de mensen?

Sommige budgetposten leunen nauw aan bij de gewoonten van de mensen, andere veel minder. We weten dat ouders het vaak moeilijk hebben om 'redelijk' te blijven wanneer hun kinderen naar iets verlangen en ervoor willen zorgen dat het hen aan zo weinig mogelijk ontbreekt. Het is ook duidelijk dat ouders over niet te verwaarlozen competenties moeten beschikken om deze minimumkorf in de praktijk te brengen. De korf zal op verscheidene vlakken moeten worden aangepast, met name wat betreft schoolkosten (we betreuren dat de maximumfactuur voor scholen niet op het geheel van het verplichte onderwijs van toepassing is) of kinderopvang of andere kosten die voortvloeien uit een minder grote beschikbaarheid van de ouders.

Overzicht van het maandelijkse budget van de vijf gezinnen voor de korf "geborgten ontwikkeling van het kind / de kinderen" (in euro)

	Vrouw + 1 kind (m, 4 jaar)	Vrouw + 2 kinderen (4, 8 jaar)	Vrouw + 2 kinderen (8, 15 jaar)	Koppel + 2 kinderen (4, 8 ans)
Direchte schoolkosten (Ligue des familles)	13,00	41,00	56,64	41,00
Uitstapjes met het gezin	3,25	4,75	5,01	6,51
Zakgeld		9,61	39,46	9,61
Andere uitgaven				
Deelname aan (al dan niet georganiseerde) vrijetijdsbestedingen		17,50	35,00	17,50
Speelgoed	6,25	12,50	14,58	12,50
Deelname aan cultuur		3,08	6,17	3,08
Gsm tieners			0,81	
Totaal andere uitgaven	6,25	33,08	56,56	33,08
Afhaalmaaltijden/restaurantbezoek*	6,18	8,74	9,79	12,35
Verjaardagsfeestjes*		2,10	2,10	2,10
TOTAAL geborgen ontwikkeling van het kind	22,50	88,44	157,67	90,20

* De schuingedrukte bedragen, die betrekking hebben op uitgaven voor voeding, worden louter ter informatie vermeld. Ze worden uitsluitend in de korf 'voeding' in rekening genomen.

Korf “rust en ontspanning”

Criteria en referenties

Om hun dagelijkse bezigheden te kunnen uitvoeren en om te kunnen gaan met de zorgen die hun leven meebrengt, hebben mensen nood aan een verkwikkende nachtrust en aan voldoende vrijetijds- en ontspanningsmogelijkheden. Bij de concrete uitwerking van deze korf hebben we ons hoofdzakelijk gebaseerd op Belgische en Vlaamse wetgevende initiatieven en op de feedback van de focusgroepen. Het recht op culturele en sociale ontwikkeling is immers ingeschreven in de grondwet.

Het is belangrijk om voor deze korf, meer nog dan voor de andere, voor ogen te houden dat het niet gaat om dwingende voorschriften. De waaier van ontspanningsmogelijkheden is immers dermate groot dat een korf in het beste geval slechts een minimumbudget kan bepalen dat aan deze post zou moeten worden besteed.

Een verkwikkende nachtrust

Een goede nachtrust is onontbeerlijk voor een goede gezondheid. Om die goede nachtrust mogelijk te maken wordt er budgettaire ruimte voorzien voor een slaapsysteem (met een afbetaling op tien jaar), een dekbed en lakens (afbetaald op twee jaar). Het materiaal is aangepast aan de grootte van de kinderen. De te besteden bedragen worden bepaald op basis van de prijzen uit de IKEA-catalogus.

Vrije tijd en ontspanning

Ook ontspanning is belangrijk voor de gezondheid, in de mate dat het stress en overspanning vermindert (en zo het hartritme en de bloeddruk verlaagt).

Vakantie in België

Er wordt een vakantie gepland van vijf dagen in een huurappartement aan de Belgische kust, op een plek die met het openbaar vervoer te bereiken is. Voor die periode worden de referentie-

prijzen voor voeding verhoogd met 15%. Tevens wordt er voldoende budget ingepland om eenmaal uit eten te gaan. Er wordt 2 euro per persoon per dag extra voorzien.

Al dan niet georganiseerde vrijetijdsbestedingen

Om deze post te becijferen, baseren we ons op de kostprijs van een avondje theater / bioscoop / bowling voor zes personen en zes uitjes op café met vrienden of met het gezin. Daarenboven wordt ook de kostprijs van drie uur babysitting om de twee maanden en het lidgeld en de deelnamekosten voor een lokale vereniging in rekening genomen.

Ontspanning thuis

In de invulling van vrije tijd in huis spelen elektronische media een belangrijke rol, en dat geldt des te meer voor gezinnen met een laag inkomen. Deze media zijn gemakkelijk toegankelijk (beschikbaar, betaalbaar, te gebruiken, begrijpelijk) en niet zo duur, en vormen eveneens een belangrijke bron van informatie. Om al die redenen werden de tv, het kabelabonnement en de dvd- en cd-speler in de korf opgenomen. Ter aanvulling werd ook een abonnement van de plaatselijke bibliotheek/mediatheek voorzien.

Is de samenstelling van deze korf afgestemd op de gewoonten van de mensen?

Gezien het vrij beperkte aantal theoretische referenties werd in grote mate rekening gehouden met de bijdrage van de “focusgroepen”.

Overzicht van het maandelijkse budget van de vijf gezinnen voor de korf “rust en ontspanning” (in euro)

VERKWIKKENDE NACHTRUST*	Man	Vrouw + 1 kind (m, 4 jaar)	Vrouw + 2 kinderen (4, 8 jaar)	Vrouw + 2 kinderen (8, 15 jaar)	Koppel + 2 kinderen (4, 8 ans)
Afbetaling					
Bed en toebehoren	1,74	3,48	5,22	5,22	6,65
Wekker	0,10	0,10	0,20	0,29	0,29
Nachtlampje	0,08	0,17	0,25	0,25	0,33
Nachtkastje	0,06	0,11	0,17	0,17	0,22
TOTAAL rust en ontspanning	1,98	3,85	5,84	5,93	7,50

* Deze post “verkwikkende nachtrust” is opgenomen in de korf ‘huisvesting’.

	Man	Vrouw + 1 kind (m, 4 jaar)	Vrouw + 2 kinderen (4, 8 jaar)	Vrouw + 2 kinderen (8, 15 jaar)	Koppel + 2 kinderen (4, 8 ans)
Reisbudget					
Verblijf aan zee, normale prijs	15,67	17,42	19,25	19,25	19,25
Zakgeld	0,83	1,67	2,50	2,50	3,33
Totaal reisbudget	16,50	19,09	21,75	21,75	22,58
Al dan niet georganiseerde vrijetijdsbestedingen					
Avondjes uit	3,50	8,00	8,00	8,00	11,50
Deelname aan het verenigingsleven	4,42	4,42	4,42	4,42	8,83
Totaal budget deelname	7,92	12,42	12,42	12,42	20,33
Ontspanning thuis					
TV + DVD + CD + radio	17,54	18,01	19,57	19,57	18,01
Bibliotheek	0,83	0,83	1,67	2,50	2,50
Totaal Budget ontspanning	18,37	18,84	21,24	22,07	20,51
<i>Kosten voeding (reis)**</i>	<i>2,19</i>	<i>3,77</i>	<i>5,83</i>	<i>5,83</i>	<i>6,75</i>
<i>Iets gaan drinken (vrije tijd)**</i>	<i>3,50</i>	<i>3,50</i>	<i>3,50</i>	<i>3,50</i>	<i>7,00</i>
<i>Chips (ontspanning)**</i>	<i>2,04</i>	<i>2,04</i>	<i>2,04</i>	<i>2,04</i>	<i>4,08</i>
TOTAAL	42,79	50,35	55,41	56,24	63,42

** De schuingedrukte bedragen, die betrekking hebben op uitgaven voor voeding, worden louter ter informatie vermeld. Ze worden uitsluitend in de korf “voeding” in rekening genomen:

Korf “rust en ontspanning”	7,73	9,31	11,37	11,37	17,83
----------------------------	------	------	-------	-------	-------

Korf “sociale contacten”

Criteria en referenties

De mens is een sociaal wezen dat nood heeft aan communicatie met andere mensen. Hij kan niet leven zonder sociale banden, en het contact met familie en vrienden, maar ook met andere mensen die hij ontmoet, is onontbeerlijk voor zijn maatschappelijke integratie en zijn mentaal welbevinden.

Mensen hebben elkaar nodig, om praktische redenen, om kennis en vaardigheden uit te wisselen, maar ook om gesteund te worden in moeilijke omstandigheden. Door contacten met anderen leren we een band van onze fiets vervangen, komen we te weten of een kledingstuk ons staat, leren we hoe we onze zoon moeten straffen of vinden we een vriend die een halfuurtje op onze dochter wil letten. Sociale relaties zijn essentieel voor het opbouwen en het onderhouden van een “sociaal kapitaal” dat we kunnen aanwenden om steun en hulp te krijgen van anderen. Dat “sociale kapitaal”, dat ertoe kan bijdragen dat alles “wat gesmeerder verloopt”, is uiteraard des te essentiëler voor mensen die slechts over een beperkt economische kapitaal beschikken. Er bestaan geen echte regels, normen of referenties om een korf samen te stellen die een antwoord biedt op deze behoefte. Daarom was de bijdrage van de focusgroepen in dezen van essentieel belang. De bedoeling was om na te denken over de vraag welke materiële elementen noodzakelijk zijn om je rol als familielid, vriend of buur te kunnen vervullen. Wat verwachten we van de anderen in dit soort relaties?

Vertaling van de “rollen” in een concrete korf

Bezoek aan vrienden en familie

De korf is samengesteld op basis van één familiebezoek per week (afwisselend bezoek ontvangen en op bezoek gaan) en één vriendenbezoek per maand (ook afwisselend thuis en bij vrienden).

Er wordt voorzien in een hapje en een drankje voor vier personen: een fles wijn, zes biertjes, anderhalve liter frisdrank en wat aperitiefhapjes. Ook het aantal stoelen, borden, bestek e.d. is aan het ontvangen van gasten aangepast.

GSM

Om een vlot contact met familie en vrienden mogelijk te maken, wordt maandelijks 15 euro beltegoed voorzien.

Computer en multimedia

De computer neemt tegenwoordig zo'n belangrijke plaats in in het functioneren van alle sociale netwerken (gezin, familie, school, verenigingen...) dat wie er niet over beschikt, onvermijdelijk uit de boot valt. Om die reden wordt er budgettaire ruimte voorzien voor een nieuwe computer met internettoegang, een printer (met cartridges) en een digitaal fototoestel.

Feestelijkheden

De focusgroepen hebben geoordeeld dat volgende feesten beslist moeten worden gevierd: Pasen, Kerstmis, Nieuwjaar, Sinterklaas (als er kinderen zijn) en verjaardagen. Voor elk van die gevallen worden bijkomende aankopen ingepland: paaseieren, geschenken, speculaas en chocolade... Het budget voor voeding wordt verdubbeld voor de feestmaaltijden.

Wenskaarten en geschenken

De korf bevat zes wenskaarten per volwassene en vier per kind, alsook drie geschenken per volwassene en per kind met een respectieve prijs van 7,5 euro en 5 euro.

Huisdieren

Een huisdier kan bijdragen tot een betere levenskwaliteit. Zowat 60% van de Belgische gezinnen heeft een gezelschapsdier. Het daaraan gekoppelde bedrag is gebaseerd op de geschatte jaarlijkse kostprijs van het onderhoud van een kat. Dat bedrag lijkt echter zeer laag in vergelijking met de praktijk en bovendien weinig bruikbaar voor andere huisdieren.

Burgerlijke verantwoordelijkheden

Zoals elke burger moeten ook de leden van de doelgroep allerlei belastingen betalen, en ook het beheren van de persoonlijke administratie brengt enkele kosten met zich (bv. voor klein bureaumateriaal).

Is de samenstelling van deze korf afgestemd op de gewoonten van de mensen?

Doordat er weinig externe en normatieve referenties beschikbaar zijn voor deze korf, is hij samengesteld op grond van een compromis dat werd bereikt door overleg in de focusgroepen.

We benadrukken dat de korf (op empirische wijze) is samengesteld met de bedoeling om een schatting te maken van het minimumbedrag dat voor dit soort activiteiten zou moeten worden bestemd, maar dat de inhoud ervan in geen enkel opzicht prescriptief is. Toch kunnen we stellen dat hij op een minimale manier een reeks activiteiten beslaat die typisch zijn voor onze maatschappij op dit vlak, hetgeen toch toelaat om een redelijk budget te voorzien dat volstaat om iedereen zijn eigen keuzes op dit gebied te laten maken.

Overzicht van het maandelijks budget van de vijf gezinnen voor de korf “sociale contacten” (in euro)

	Man	Vrouw + 1 kind (m, 4 jaar)	Vrouw + 2 kinderen (4, 8 jaar)	Vrouw + 2 kinderen (8, 15 jaar)	Koppel + 2 kinderen (4, 8 ans)
Afbetaling glazen, bestek, extra stoelen	1,97	1,97	1,97	1,97	1,97
Gsm	15,81	15,81	15,81	15,81	31,61
Computer en multimedia	33,63	33,63	33,63	34,82	33,63
Feestelijkheden	3,21	12,57	23,80	26,82	30,72
Wenskaarten en geschenken	3,39	5,86	8,33	8,33	11,72
Huisdier	4,95	4,95	4,95	4,95	4,95
Burgerlijke verantwoordelijkheden	11,11	12,02	14,02	14,20	14,37
Huiselijk comfort	1,25	1,30	1,57	1,57	1,69
Bezoek aan vrienden en familie*	19,64	19,64	19,76	19,76	19,76
Snacks, fastfood e.d.*	3,63				
TOTAAL sociale contacten	75,31	80,43	104,09	108,47	130,66
* De schuingedrukte bedragen, die betrekking hebben op uitgaven voor voeding, worden louter ter informatie vermeld. Ze worden uitsluitend in de korf “voeding” in rekening genomen:					
Korf “sociale contacten”	23,27	19,64	19,76	19,76	19,76

Korf “mobiliteit”

Criteria en referenties

Om alle verschillende maatschappelijke rollen die elk van ons moet spelen te kunnen vervullen, is het belangrijk dat je je vlot kunt verplaatsen (naar de winkel, de school, de vrijetijdsbesteding, de dokter). De middelen die daarvoor nodig zijn, variëren achter afhankelijk van de levensomstandigheden: je woonplaats (in de stad of op het platteland), het aanbod van openbaar vervoer, het feit of je al dan niet werk hebt, je gezondheidstoestand enzovoort.

De minimumkorf ‘mobiliteit’ bevat geen eigen wagen. Deze keuze is ingegeven door veronderstellingen die vaak niet stroken met de werkelijke levensomstandigheden van de mensen, namelijk:

- de effectiviteit van het Vlaamse decreet Basismobiliteit dat elke Vlaming een minimale toegang tot openbaar vervoer garandeert (zo moet er in landelijke gebieden in een straal van 750 meter rond elke woonkern een halte zijn);
- de veronderstellingen met betrekking tot de doelgroep die in deze studie worden gehanteerd, namelijk dat de betrokken personen in goede gezondheid verkeren (en dus geen behandelingen moeten volgen buitenshuis) en dat ze geen baan hebben. Bovendien wordt er ook aangenomen dat de fiets volstaat als vervoermiddel om boodschappen te doen...

Samenstelling van de korf

Fiets: Voor elk gezinslid wordt een fiets voorzien, indien nodig met een kinderzitje. Kinderen jonger dan 12 jaar krijgen stevige tweedehandsfietsen omdat ze op die leeftijd hun fiets snel beschadigen of ontgroeien. Voor wie ouder is, wordt een nieuwe fiets voorzien. Ter aanvulling worden ook een fietsmand en waterbestendige fietstassen, een fietsherstellingskit (voor een lekke band), een fietspomp en een stevig fietsslot in de korf opgenomen. De levensduur wordt begroot op drie jaar voor de fietsen van jonge kinderen, zes jaar voor die van basisschoolleerlingen en tien jaar voor die van tieners en volwassenen.

Openbaar vervoer: Deze korf is zo opgevat dat hij alle verplaatsingen mogelijk maakt die in het budget zijn voorzien: gezinsuitstapjes, een weekje vakantie, het bezoek aan de dokter, de bioscoop en het theater ...

Daarom is voor alle gezinsleden een abonnement van de gewestelijke openbare vervoersmaatschappij opgenomen. Afhankelijk van hun leeftijd mogen sommige kinderen gratis reizen. Wat de trein betreft, is voor elke volwassene een Rail Pass en voor elk kind ouder dan 12 een Go Pass voorzien.

Is de samenstelling van deze korf afgestemd op de gewoonten van de mensen?

De veronderstellingen die aan de samenstelling van deze korf ten grondslag liggen, zijn zo specifiek dat ze ons helemaal niet aangepast lijken aan de realiteit, zeker niet in een context van schuldbemiddeling. Om die reden pleiten we voluit voor de herwerking van het model op basis van de werkelijke gegevens van de gezinnen.

Overzicht van het maandelijks budget van de vijf gezinnen voor de korf ‘mobiliteit’ (in euro)

Mobiliteit	Man	Vrouw + 1 kind (m, 4 jaar)	Vrouw + 2 kinderen (4, 8 jaar)	Vrouw + 2 kinderen (8, 15 jaar)	Koppel + 2 kinderen (4, 8 ans)
Fietsen en fietsmateriaal	5,46	8,88	12,53	12,17	17,99
Openbaar vervoer	8,00	8,00	8,00	13,92	16,00
TOTAAL mobiliteit	13,46	16,88	20,53	26,09	33,99

De synthetische budgetroosters van vijf typegezinnen

In het eerste deel werden de uitgavenkorven beschreven; dit om zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke studie te blijven. Zoals gezegd komt elke korf tegemoet aan een van de menselijke behoeften. Deze benadering op basis van 'menselijke behoeften' verschilt echter van de aanpak die de maatschappelijk werkers in de praktijk doorgaans hanteren. Zij groeperen de uitgaven volgens een andere logica.

Nemen we bij wijze van voorbeeld de korf 'voeding'. In die korf hebben we ook sport in gezinsverband opgenomen, vanuit de overweging dat de mate van lichaamsbeweging een belangrijk element is om het noodzakelijke caloriegehalte van de porties te bepalen. De meeste mensen die beroepsmatig met budgetplanning bezig zijn, zullen sport echter eerder als een vorm van vrijetijdsbesteding beschouwen.

Om die reden hebben we ervoor geopteerd om in de budgetroosters van de vijf typegezinnen alle bedragen op te nemen die daar logisch gesproken thuishoren. In het geval van de korf 'voeding' zal het totaalbedrag in het rooster dus niet de post 'sport in gezinsverband' bevatten, maar wel de andere posten die betrekking hebben op voeding en die in de korvenlogica in een andere korf werden geplaatst (bv. 'ontwikkeling van het kind' of 'rust en ontspanning').

Budgetrooster van een alleenstaande

Uitgaven die zijn opgenomen in de minimale referenties	Bronnen en/of voorgestelde bedragen	Andere uitgaven
Voeding		
Voeding + drank*	179,39	
Kleding (2)		
Kleren + schoenen	28,68	
Wasproducten	2,31	
Onderhoud van de schoenen	3,91	
Afbetalingen (wasmachine, kleerkast...)	4,99	
Hygiëne en gezondheid (3)		
Algemene hygiëne en anticonceptie	26,26	
Kapper	7,50	
Huisarts en tandarts + huisapotheek	5,93	
Ziekenfonds – reservefonds + vaak verplichte aanvullende verzekering	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Onkosten van specialisten, hospitalisatie, verzorging van chronische ziekten, kinesithérapie, thuisverzorging...
	Werkelijke kosten	Opticien, aankoop/huur van materiaal
Huisvesting en daarmee samenhangende onkosten (inrichting, meubels, onderhoud en herstellingen)		
Huur (4)	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Huur garage/parking
	Werkelijke kosten	Hypothecaire lening
Water (4)	Werkelijke kosten	
Gas (voorafbetalingen + jaarlijkse afrekening) / 12 (4)	Werkelijke kosten	
Elektriciteit (voorafbetalingen + jaarlijkse afrekening) / 12 (4)	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Andere verwarmingsmiddelen
	Werkelijke kosten	Andere vaste kosten
Onderhoud van de woning (dagelijks/ wekelijks) (4)	1,67	
Inrichting (vloeren, schilderwerk, verlichting, gordijnen...) (4)	11,59	
Jaarlijks onderhoud en kleine herstellingen (verwarmingsketel, boiler) (4)	13,33	
Noodzakelijk voor een verkwikkende nachtrust (6)	1,98	
	Werkelijke kosten	Andere grote aankopen

Communicatie, vrije tijd, cultuur, sport, sociale contacten

GSM-abonnement (4)	15,81
Computer en multimedia (internet) (4)	33,63
Vrijtijdsbesteding thuis (tv (afbetaling) + kabelabonnement + DVD + CD + bibliotheek) (6)	18,37
Vakantie (minitrip in België) (6)	16,50
Uitstapjes/vrijtijdsbesteding buitenshuis (bioscoop, familie, feesten...) (6)	7,92
Feesten (Sinterklaas, Kerstmis, verjaardagen...) + wenskaarten en geschenken	6,60
Huisdieren (4)	4,95
Sport in gezinsverband (1)	7,00

Werkelijke kosten	Vaste telefoon
-------------------	----------------

Werkelijke kosten	Openbare telefoon
-------------------	-------------------

Werkelijke kosten	Tabak
-------------------	-------

Werkelijke kosten	Sport (volwassenen)
-------------------	---------------------

Werkelijke kosten	Kranten- en tijdschriftenabonnementen
-------------------	---------------------------------------

Transport (8)

Abonnement openbaar vervoer	Werkelijke kosten
Schoolabonnement	Werkelijke kosten
Fiets (afbetaling, onderhoud...)	5,46

Werkelijke kosten	Wagen (aankoop, onderhoud, brandstof en andere kosten)
-------------------	--

Werkelijke kosten	Andere openbare vervoersmiddelen/ Taxi
-------------------	--

Belastingen en bijdragen (7)

Gewestbelasting	Werkelijke kosten
Gemeentebelasting	Werkelijke kosten
Kijk- en luistergeld	Werkelijke kosten

Werkelijke kosten	Verwerking van huisvuil (per gewicht)
-------------------	---------------------------------------

Werkelijke kosten	Te betalen personenbelasting, btw, verkeersbelasting, onroerende voorheffing
-------------------	--

Banken, verzekeringen, sociale zekerheid en vakbond

Burgerlijke aansprakelijkheidsverzekering gezin	Werkelijke kosten
Brandverzekering	Werkelijke kosten
Hospitalisatieverzekering	Werkelijke kosten
Syndicale bijdrage	Werkelijke kosten
Bankkosten	Werkelijke kosten

Werkelijke kosten	Burgerlijke aansprakelijkheid auto + andere autoverzekeringen
-------------------	---

Werkelijke kosten	Overige verzekeringen: pensioenspaarverzekering, levensverzekering, schuldsaldoverzekering, rechtsbijstandsverzekering, zorgverzekering
-------------------	---

Werkelijke kosten	Sociale bijdragen voor zelfstandigen
-------------------	--------------------------------------

* Het budget voor voeding is samengesteld uit korf 1 "voeding" plus uitgaven voor voeding uit de korven 5, 6 en 7.

1. Korf "voeding", 2. Korf "kleding", 3. Korf "gezondheid en lichaamshygiëne", 4. Korf "huisvesting", 5. Korf "ontwikkeling van het kind", 6. Korf "rust en ontspanning", 7. Korf "sociale contacten", 8. Korf "mobiliteit".

Budgetrooster van een alleenstaande vrouw met een kind van 4 jaar oud

Uitgaven die zijn opgenomen in de minimale referenties	Bronnen en/of voorgestelde bedragen	Andere uitgaven
Voeding		
Voeding + drank*	228,16	
Kleding (2)		
Kleren + schoenen	77,40	
Wasproducten	3,30	
Onderhoud van de schoenen	6,50	
Afbetalingen (wasmachine, kleerkast, ...)	5,63	
Hygiëne en gezondheid (3)		
Algemene hygiëne en anticonceptie	40,55	
Kapper	15,00	
Huisarts en tandarts + huisapotheek	12,75	
Ziekenfonds – reservefonds + vaak verplichte aanvullende verzekering	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Onkosten van specialisten, hospitalisatie, verzorging van chronische ziekten, kinesitherapie, thuisverzorging...
	Werkelijke kosten	Opticien, aankoop/huur van materiaal
Huisvesting en daarmee samenhangende onkosten (inrichting, meubels, onderhoud en herstellingen)		
Huur (4)	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Huur garage/parking
	Werkelijke kosten	Hypothecaire lening
Water (4)	Werkelijke kosten	
Gas (voorafbetalingen + jaarlijkse afrekening)/12 (4)	Werkelijke kosten	
Elektriciteit (voorafbetalingen + jaarlijkse afrekening)/12 (4)	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Andere verwarmingsmiddelen
	Werkelijke kosten	Andere vaste kosten
Onderhoud van de woning (dagelijks/wekelijks) (4)	1,67	
Inrichting (vloeren, schilderwerk, verlichting, gordijnen...) (4)	13,80	
Jaarlijks onderhoud en kleine herstellingen (verwarmingsketel, boiler) (4)	13,33	
Noodzakelijk voor een verkwikkende nachtrust (6)	3,85	
	Werkelijke kosten	Andere grote aankopen
Kinderen (5)		
Schoolkosten (directe en bijkomende)	13,00	
Uitstapjes met het gezin	3,25	
Zakgeld	0,00	
Andere uitgaven (verjaardagen, sport, jeugdbeweging, spellen, cultuur...)	6,25	
	Werkelijke kosten	Kosten kinderopvang
Communicatie, vrije tijd, cultuur, sport, sociale contacten		
GSM-abonnement (4)	15,81	

Computer en multimedia (internet) (4)	33,63	
Vrijtijdsbesteding thuis (tv (afbetaling) + kabelabonnement + DVD + CD + bibliotheek) (6)	18,84	
Vakantie (minitrip in België) (6)	19,09	
Uitstapjes / vrijetijdsbesteding buitenshuis (bioscoop, familie, feesten...) (6)	12,42	
Feesten (Sinterklaas, Kerstmis, verjaardagen...) + wenskaarten en geschenken	18,43	
Huisdieren (4)	4,95	
Sport in gezinsverband (1)	12,00	
		Vaste telefoon
	Werkelijke kosten	Openbare telefoon
	Werkelijke kosten	Tabak
	Werkelijke kosten	Sport (volwassenen)
	Werkelijke kosten	Kranten- en tijdschriftenabonnementen
Transport (8)		
Abonnement openbaar vervoer	Werkelijke kosten	
Schoolabonnement	Werkelijke kosten	
Fiets (afbetaling, onderhoud ...)	8,88	
	Werkelijke kosten	Wagen (aankoop, onderhoud, brandstof en andere kosten)
	Werkelijke kosten	Andere openbare vervoersmiddelen/Taxi
Belastingen en bijdragen (7)		
Gewestbelasting	Werkelijke kosten	
Gemeentebelasting	Werkelijke kosten	
Kijk- en luistergeld	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Verwerking van huisvuil (per gewicht)
	Werkelijke kosten	Te betalen personenbelasting, btw, verkeersbelasting, onroerende voorheffing
Banken, verzekeringen, sociale zekerheid en vakbond		
Burgerlijke aansprakelijkheidsverzekering gezin	Werkelijke kosten	
Brandverzekering	Werkelijke kosten	
Hospitalisatieverzekering	Werkelijke kosten	
Syndicale bijdrage	Werkelijke kosten	
Bankkosten	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Burgerlijke aansprakelijkheid auto + andere autoverzekeringen
	Werkelijke kosten	Overige verzekeringen: pensioenspaarverzekering, levensverzekering, schuldsaldoverzekering, rechtsbijstandsverzekering, zorgverzekering
	Werkelijke kosten	Sociale bijdragen voor zelfstandigen

* Het budget voor voeding is samengesteld uit korf 1 "voeding" plus uitgaven voor voeding uit de korven 5, 6 en 7.

1. Korf "voeding", 2. Korf "kleding", 3. Korf "gezondheid en lichaamshygiëne", 4. Korf "huisvesting", 5. Korf "ontwikkeling van het kind", 6. Korf "rust en ontspanning", 7. Korf "sociale contacten", 8. Korf "mobiliteit".

Budgetrooster van een alleenstaande vrouw met twee kinderen van 4 en 8 jaar oud

Uitgaven die zijn opgenomen in de minimale referenties	Bronnen en/of voorgestelde bedragen	Andere uitgaven
Voeding		
Voeding + drank*	339,28	
Kleding (2)		
Kleren + schoenen	130,12	
Wasproducten	4,18	
Onderhoud van de schoenen	9,08	
Afbetalingen (wasmachine, kleerkast...)	6,57	
Hygiëne en gezondheid (3)		
Algemene hygiëne en anticonceptie	48,03	
Kapper	20,00	
Huisarts en tandarts + huisapothek	21,39	
Ziekenfonds – reservefonds + vaak verplichte aanvullende verzekering	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Onkosten van specialisten, hospitalisatie, verzorging van chronische ziekten, kinesitherapie, thuisverzorging...
	Werkelijke kosten	Opticien, aankoop/huur van materiaal
Huisvesting en daarmee samenhangende onkosten (inrichting, meubels, onderhoud en herstellingen)		
Huur (4)	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Huur garage/parking
	Werkelijke kosten	Hypothecaire lening
Water (4)	Werkelijke kosten	
Gas (voorafbetalingen + jaarlijkse afrekening)/12 (4)	Werkelijke kosten	
Elektriciteit (voorafbetalingen + jaarlijkse afrekening)/12 (4)	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Andere verwarmingsmiddelen
	Werkelijke kosten	Andere vaste kosten
Onderhoud van de woning (dagelijks/wekelijks) (4)	2,12	
Inrichting (vloeren, schilderwerk, verlichting, gordijnen...) (4)	15,30	
Jaarlijks onderhoud en kleine herstellingen (verwarmingsketel, boiler) (4)	13,33	
Noodzakelijk voor een verkwikkende nachtrust (6)	5,84	
	Werkelijke kosten	Andere grote aankopen
Kinderen (5)		
Schoolkosten (directe en bijkomende)	41,00	
Uitstapjes met het gezin	4,75	
Zakgeld	9,61	
Andere uitgaven (verjaardagen, sport, jeugdbeweging, spellen, cultuur...)	33,08	
	Werkelijke kosten	Kosten kinderopvang
Communicatie, vrije tijd, cultuur, sport, sociale contacten		
GSM-abonnement (4)	15,81	

Computer en multimedia (internet) (4)	33,63	
Vrijtijdsbesteding thuis (tv (afbetaling) + kabelabonnement + dvd + cd + bibliotheek) (6)	21,24	
Vakantie (minitrip in België) (6)	21,75	
Uitstapjes / vrijetijdsbesteding buitenshuis (bioscoop, familie, feesten, ...) (6)	12,42	
Feesten (Sinterklaas, Kerstmis, verjaardagen ...) + wenskaarten en geschenken	32,13	
Huisdieren (4)	4,95	
Sport in gezinsverband (1)	17,00	
		Vaste telefoon
	Werkelijke kosten	Openbare telefoon
	Werkelijke kosten	Tabak
	Werkelijke kosten	Sport (volwassenen)
	Werkelijke kosten	Kranten- en tijdschriftenabonnementen
Transport (8)		
Abonnement openbaar vervoer	Werkelijke kosten	
Schoolabonnement	Werkelijke kosten	
Fiets (afbetaling, onderhoud...)	12,53	
	Werkelijke kosten	Wagen (aankoop, onderhoud, brandstof en andere kosten)
	Werkelijke kosten	Andere openbare vervoersmiddelen/Taxi
Belastingen en bijdragen (7)		
Gewestbelasting	Werkelijke kosten	
Gemeentebelasting	Werkelijke kosten	
Kijk- en luistergeld	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Verwerking van huisvuil (per gewicht)
	Werkelijke kosten	Te betalen personenbelasting, btw, verkeersbelasting, onroerende voorheffing
Banken, verzekeringen, sociale zekerheid en vakbond		
Burgerlijke aansprakelijkheidsverzekering gezin	Werkelijke kosten	
Brandverzekering	Werkelijke kosten	
Hospitalisatieverzekering	Werkelijke kosten	
Syndicale bijdrage	Werkelijke kosten	
Bankkosten	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Burgerlijke aansprakelijkheid auto + andere autoverzekeringen
	Werkelijke kosten	Overige verzekeringen: pensioenspaarverzekering, levensverzekering, schuldsaldoverzekering, rechtsbijstandsverzekering, zorgverzekering
	Werkelijke kosten	Sociale bijdragen voor zelfstandigen

* Het budget voor voeding is samengesteld uit korf 1 "voeding" plus uitgaven voor voeding uit de korven 5, 6 en 7.

1. Korf "voeding", 2. Korf "kleding", 3. Korf "gezondheid en lichaamshygiëne", 4. Korf "huisvesting", 5. Korf "ontwikkeling van het kind", 6. Korf "rust en ontspanning", 7. Korf "sociale contacten", 8. Korf "mobiliteit".

Budgetrooster van een alleenstaande vrouw met twee kinderen van 8 en 15 jaar oud

Uitgaven die zijn opgenomen in de minimale referenties	Bronnen en/of voorgestelde bedragen	Andere uitgaven
Voeding		
Voeding + drank*	416,15	
Kleding (2)		
Kleren + schoenen	151,35	
Wasproducten	3,74	
Onderhoud van de schoenen	9,08	
Afbetalingen (wasmachine, kleerkast...)	6,57	
Hygiëne en gezondheid (3)		
Algemene hygiëne en anticonceptie	56,13	
Kapper	21,00	
Huisarts en tandarts + huisapothek	21,97	
Ziektefondsen – reservefondsen + vaak verplichte aanvullende verzekering	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Onkosten van specialisten, hospitalisatie, verzorging van chronische ziekten, kinesitherapie, thuisverzorging...
	Werkelijke kosten	Opticien, aankoop/huur van materiaal
Huisvesting en daarmee samenhangende onkosten (inrichting, meubels, onderhoud en herstellingen)		
Huur (4)	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Huur garage/parking
	Werkelijke kosten	Hypothecaire lening
Water (4)	Werkelijke kosten	
Gas (voorafbetalingen + jaarlijkse afrekening)/12 (4)	Werkelijke kosten	
Elektriciteit (voorafbetalingen + jaarlijkse afrekening)/12 (4)	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Andere verwarmingsmiddelen
	Werkelijke kosten	Andere vaste kosten
Onderhoud van de woning (dagelijks/wekelijks) (4)	2,12	
Inrichting (vloeren, schilderwerk, verlichting, gordijnen...) (4)	16,86	
Jaarlijks onderhoud en kleine herstellingen (verwarmingsketel, boiler) (4)	13,33	
Noodzakelijk voor een verkwikkende nachtrust (6)	5,93	
	Werkelijke kosten	Andere grote aankopen
Kinderen (5)		
Schoolkosten (directe en bijkomende)	56,64	
Uitstapjes met het gezin	5,01	
Zakgeld	39,46	
Andere uitgaven (verjaardagen, sport, jeugdbeweging, spellen, cultuur...)	56,56	
	Werkelijke kosten	Kosten kinderopvang
Communicatie, vrije tijd, cultuur, sport, sociale contacten		
GSM-abonnement (4)	15,81	

Computer en multimedia (internet) (4)	34,82	
Vrijtijdsbesteding thuis (tv (afbetaling) + kabelabonnement + dvd + cd + bibliotheek) (6)	22,07	
Vakantie (minitrip in België) (6)	21,75	
Uitstapjes / vrijetijdsbesteding buitenshuis (bioscoop, familie, feesten, ...) (6)	12,42	
Feesten (Sinterklaas, Kerstmis, verjaardagen ...) + wenskaarten en geschenken	35,15	
Huisdieren (4)	4,95	
Sport in gezinsverband (1)	19,00	
	Werkelijke kosten	Vaste telefoon
	Werkelijke kosten	Openbare telefoon
	Werkelijke kosten	Tabak
	Werkelijke kosten	Sport (volwassenen)
	Werkelijke kosten	Kranten- en tijdschriftenabonnementen
Transport (8)		
Abonnement openbaar vervoer	Werkelijke kosten	
Schoolabonnement	Werkelijke kosten	
Fiets (afbetaling, onderhoud...)	12,17	
	Werkelijke kosten	Wagen (aankoop, onderhoud, brandstof en andere kosten)
	Werkelijke kosten	Andere openbare vervoersmiddelen/Taxi
Belastingen en bijdragen (7)		
Gewestbelasting	Werkelijke kosten	
Gemeentebelasting	Werkelijke kosten	
Kijk- en luistergeld	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Verwerking van huisvuil (per gewicht)
	Werkelijke kosten	Te betalen personenbelasting, btw, verkeersbelasting, onroerende voorheffing
Banken, verzekeringen, sociale zekerheid en vakbond		
Burgerlijke aansprakelijkheidsverzekering gezin	Werkelijke kosten	
Brandverzekering	Werkelijke kosten	
Hospitalisatieverzekering	Werkelijke kosten	
Syndicale bijdrage	Werkelijke kosten	
Bankkosten	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Burgerlijke aansprakelijkheid auto + andere autoverzekeringen
	Werkelijke kosten	Overige verzekeringen: pensioenspaarverzekering, levensverzekering, schuldsaldoverzekering, rechtsbijstandsverzekering, zorgverzekering
	Werkelijke kosten	Sociale bijdragen voor zelfstandigen

* Het budget voor voeding is samengesteld uit korf 1 "voeding" plus uitgaven voor voeding uit de korven 5, 6 en 7.

1. Korf "voeding", 2. Korf "kleding", 3. Korf "gezondheid en lichaamshygiëne", 4. Korf "huisvesting", 5. Korf "ontwikkeling van het kind", 6. Korf "rust en ontspanning", 7. Korf "sociale contacten", 8. Korf "mobiliteit".

Budgetrooster van een koppel met twee kinderen van 4 en 8 jaar oud

Uitgaven die zijn opgenomen in de minimale referenties	Bronnen en/of voorgestelde bedragen	Andere uitgaven
Voeding		
Voeding + drank*	467,56	
Kleding (2)		
Kleren + schoenen	158,80	
Wasproducten	4,62	
Onderhoud van de schoenen	11,16	
Afbetalingen (wasmachine, kleerkast...)	7,17	
Hygiëne en gezondheid (3)		
Algemene hygiëne en anticonceptie	67,06	
Kapper	28,50	
Huisarts en tandarts + huisapotheek	25,92	
Ziekenfonds – reservefonds + vaak verplichte aanvullende verzekering	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Onkosten van specialisten, hospitalisatie, verzorging van chronische ziekten, kinesitherapie, thuisverzorging...
	Werkelijke kosten	Opticien, aankoop/huur van materiaal
Huisvesting en daarmee samenhangende onkosten (inrichting, meubels, onderhoud en herstellingen)		
Huur (4)	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Huur garage/parking
	Werkelijke kosten	Hypothecaire lening
Water (4)	Werkelijke kosten	
Gas (voorafbetalingen + jaarlijkse afrekening)/12 (4)	Werkelijke kosten	
Elektriciteit (voorafbetalingen + jaarlijkse afrekening)/12 (4)	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Andere verwarmingsmiddelen
	Werkelijke kosten	Andere vaste kosten
Onderhoud van de woning (dagelijks/wekelijks) (4)	2,12	
Inrichting (vloeren, schilderwerk, verlichting, gordijnen...) (4)	15,30	
Jaarlijks onderhoud en kleine herstellingen (verwarmingsketel, boiler) (4)	13,33	
Noodzakelijk voor een verkwikkende nachtrust (6)	7,50	
	Werkelijke kosten	Andere grote aankopen
Kinderen (5)		
Schoolkosten (directe en bijkomende)	41,00	
Uitstapjes met het gezin	6,51	
Zakgeld	9,61	
Andere uitgaven (verjaardagen, sport, jeugdbeweging, spellen, cultuur...)	33,08	
	Werkelijke kosten	Kosten kinderopvang
Communicatie, vrije tijd, cultuur, sport, sociale contacten		
GSM-abonnement (4)	31,61	
Computer en multimedia (internet) (4)	33,63	

Vrijtijdsbesteding thuis (TV (afbetaling)+ kabelabonnement + DVD + CD + bibliotheek) (6)	20,51	
Vakantie (minitrip in België) (6)	22,58	
Uitstapjes / vrijetijdsbesteding buitenshuis (bioscoop, familie, feesten, ...) (6)	20,33	
Feesten (Sinterklaas, Kerstmis, verjaardagen ...) + wenskaarten en geschenken	42,44	
Huisdieren (4)	4,95	
Sport in gezinsverband (1)	24,00	
		Vaste telefoon
	Werkelijke kosten	Openbare telefoon
	Werkelijke kosten	Tabak
	Werkelijke kosten	Sport (volwassenen)
	Werkelijke kosten	Kranten- en tijdschriftenabonnementen
Transport (8)		
Abonnement openbaar vervoer	Werkelijke kosten	
Schoolabonnement	Werkelijke kosten	
Fiets (afbetaling, onderhoud...)	17,99	
	Werkelijke kosten	Wagen (aankoop, onderhoud, brandstof en andere kosten)
	Werkelijke kosten	Andere openbare vervoersmiddelen/Taxi
Belastingen en bijdragen (7)		
Gewestbelasting	Werkelijke kosten	
Gemeentebelasting	Werkelijke kosten	
Kijk- en luistergeld	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Verwerking van huisvuil (per gewicht)
	Werkelijke kosten	Te betalen personenbelasting, btw, verkeersbelasting, onroerende voorheffing
Banken, verzekeringen, sociale zekerheid en vakbond		
Burgerlijke aansprakelijkheidsverzekering gezin	Werkelijke kosten	
Brandverzekering	Werkelijke kosten	
Hospitalisatieverzekering	Werkelijke kosten	
Syndicale bijdrage	Werkelijke kosten	
Bankkosten	Werkelijke kosten	
	Werkelijke kosten	Burgerlijke aansprakelijkheid auto + andere autoverzekeringen
	Werkelijke kosten	Overige verzekeringen: pensioenspaarverzekering, levensverzekering, schuldsaldoverzekering, rechtsbijstandsverzekering, zorgverzekering
	Werkelijke kosten	Sociale bijdragen voor zelfstandigen

* Het budget voor voeding is samengesteld uit korf 1 "voeding" plus uitgaven voor voeding uit de korven 5, 6 en 7.

1. Korf "voeding", 2. Korf "kleding", 3. Korf "gezondheid en lichaamshygiëne", 4. Korf "huisvesting", 5. Korf "ontwikkeling van het kind", 6. Korf "rust en ontspanning", 7. Korf "sociale contacten", 8. Korf "mobiliteit".

Bibliografie

- BRADSHAW J., MIDDLETON S., DAVIS A., OLDFIELD N., SMITH N., CUSWORTH L. and WILLIAMS J., *A minimum income standard for Britain, What people think*, Joseph Rowntree Foundation, 2008.
- CHERENTI R., *Le panier de la ménagère pauvre, Partie 1. Étude quantitative*, Fédération des CPAS, Service insertion professionnelle, août 2008.
- CHERENTI R., *Le panier de la ménagère pauvre, Partie 2. Étude qualitative*, Fédération des CPAS, Service insertion professionnelle, août 2008.
- DOYAL L. & GOUGH I., *A theory of human need*, Houndmills, Macmillan Education Ltd, 1991.
- FISHER G.M., *An overview of Recent Work on Standard Budgets in the United States and Other Anglophone Countries*, U.S. Departement of Health and Human Services, January 2007.
- NIBUD, *Budget Handboek kerncijfers huishoudfinanciën*, 2007-2.
- SOEDE A. & VROOMAN C., *Beyond the breadline, A poverty threshold based on a generalised budget approach*, The Netherlands Institute for Social Research / SCP, 2008.
- *Standard Budgets and Household Economy*, Report from a seminar on Nordic models for household budgeting in St Petersburg, 14-16 October 2001.
- STORMS B. & Van Den Bosch K., *Wat heeft een gezin minimaal nodig? Een budgetstandaard voor Vlaanderen*, ACCO Leuven / Den Haag, 2009.
- *Minimum Essential Budgets for six households*, The Vincentian Partnership for Social Justice, 2006.

Financité Cahier is een publicatie van Réseau Financement Alternatif

Redactie en abonnement

303-309 Alsebergsesteenweg – 1190 Brussel
Telefoon 02 340 08 60 – Fax 02 706 49 06 – www.financite.be

Abonnement

Een jaar abonnement (4 nummers) kost 35 euro
Interesse?

Maak het bedrag over op 001-1010631-64 van Réseau Financement Alternatif
Vorige publicaties zijn beschikbaar op www.financite.be

Verantwoordelijke uitgever

Bernard Bayot

Aan dit nummer werkten mee:

Antoine Attout, Bernard Bayot, Annika Cayrol, Lise Disneur,
Olivier Jérusalmy, Jean-Denis Kestermans,
Nathalie Lemaire, Laurence Roland, Antoinette Brouyaux

Lay-out

Média Animation (www.media-animation.be)

Drukker

Éditions Rencontres asbl, 010 88 12 13

STANDARD BUDGETS

A European Project run by

[Dachorganisation asb](#)

Staatlich
anerkannte
Schulden-
beratung

in co-operation with

